TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työläisnaisten sääsenkannattaja, ilmestyy Astorissa, Ore., joka tiistai The Western Workmen's Pub. Society'n kustantamana.

TILAUSHINNAT YHDYSVALTOIHIN
1 vuosikerta....$1.50 Puoli vuotta....90c
CANADAAN JA SUOMEEN
1 vuosikerta....$1.75 Puoli vuotta..$1.00

TOVERITAR
BOX 99 ASTORIA, ORE.

Entered as second-class matter July 18th, 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR

(THE WOMAN COMRADE)
SUBSCRIPTION RATES
IN THE UNITED STATES:
One year.....$1.50 6 months.....90c
IN CANADA:
One year.....$1.75 6 months....$1.00
IN FOREIGN COUNTRIES:
One year.....$1.75 6 months....$1.00

Advertising rates 50c per inch per insertion.
Huoneusto sijaitsee 10:nnen ja Duane katujen kulmassa.— Puhelin 365.
Ilmotushinta 50 senttiä tuumalta kerran. Naimailmotuksista $1.00 ensimäiseltä tuumalta ja 50 senttiä jokaiselta seuraavalta tuumalta.

TOIMITUS:
Maiju Nurmi
Box 99, Astoria, Oregon.

Toverittaren tilaajamäärä osottaa seuraavaa:

Uusia	54
Uudistuksia	23
Katkennut	86

PALVELIJATTARET JÄRJESTYVÄT.

Joko palvelijattaretkin Amerikassa alkavat tajuamaan luokka-asemansa. Päättäen siitä, että useammassa kaupungissa Yhdysvalloissa perhepalvelijattaret ovat perustaneet unioita. Siis heihinkin, palvelijattariin, jotka ovat tähän asti olleet melkein järjestymättömiä ja työläisistä kovaosaisempia, on tarttunut ajanhenki — järjestymisen tarve.

Los Angelesissa, Cal., on perustettu perhepalvelijattarien unio koko suurelal jäsen määrällä ja samaa kuuluu muistakin suurista kaupungeista.

Jos palvelijattaret tässäkin maassa vihdoinkin alkavat tajuamaan luokka-asemansa, niin että he perustavat järjestöjä kaikkialle, niin ei kulu enää pitkää aikaa ennenkuin palvelijattarien työpäivä lyhenee siedettäväksi ja heidän olosuhteensa järjestyneen voimansa avulla pakostakin korjaantuvat.

Toivottavasti amerikalaiset palvelijattaret seuraavat englantilaisten palvelijattarien esimerkkiä, jotka ovat järjestönsä vaatimukseksi asettaneet 8 tuntisen työpäivän, entisestä puolta korkeamman alimman palkan ja oikeuden asua, missä palvelijatar itse haluaa. Järjestöön kuuluva palvelijatar tekee järjestönsä vaatimuksen mukaisen virallisen työsopimuksen armollisen rouvansa kanssa.

Sen lisäksi, että palvelijattaret tässäkin maassa pyrkivät järjestöjensä avulla parantamaan olosuhteitaan, on heidän järjestymisellään vielä toinenkin hyvä puoli, nimittäin se, että vihdoinkin saadaan ne kymmenet tuhannet, riskaitten keittiöiden nurkissa raatavat yksilöt kootuksi joukoiksi, joten luokkataisteluhenki pääsee paremmin heidän orjasieluihinsa puhaltamaan ja täten voidaan luokkatiedonsiementä heidänkin keskuudessaan kylvää.

SÄÄSTÄMISESTÄ.

$2,500 vuositulot eivät riitä perheen toimeentuloon. Yhdysvaltain työtoimiston viimevuoden ajalla tekemät tutkimukset osottavat, että perheet joiden vuositulot olivat $2,500 vaiheilla, olivat melkein kaikki kädestä suuhun eläjiä, harvalla heistä oli vuoden lopulla edes $50 pankkisäästöä, sitä vastoin oli useammalla velkaa ruu'asta tai muista elinkustannuksista. Ja monien elintarpeiden hinnat yhä kohoavat samalla aikaa kun parempiosaistenkin työläisperheiden vuositulot pienenevät.

Toimiston tutkimukset osottavat, että tavallisen perheen välttämättömät elinkustannukset nousivat niin korkealle, että heille jäi korkeintaan 20 prosenttia tuloistaan lääkärin laskuihin ja lääkkeisiin, huvituksiin, kirjallisuuteen, sivistysharrastuksiin ja opinnoihin.

Työtoimiston tutkimukset antavat siis vastauksen niille vanhoillisille ihmettelijöille, jotka pauhaavat siitä kun työläiset eivät ole sota-ajan korkeista palkoista säästäneet. Ja sitä paitsi harvoja niitä oli sota-ajallakin $2,500 vuosituloja ansaitsevia työläisiä.

Samalla kun kapitalistit neuvovat työläisiä elämään perunoilla, nostavat he perunoiden hinnan, joten työläisten säästö luisuu riistäjäluokan taskuun.

MIESTEN JA NAISTEN TASA-ARVOISUUDESTA AMERIKASSA

Äskettäin New Yorkissa pidetyssä naisten konferenssissa antoi eräs puhuja seuraavan selostuksen naisten asemasta meidän nykyisen sivistyksemme ja vallitsevien lakiemme alaisena:

Ainoastaan yksi nainen on istunut Yhdysvaltain kongressissa.

Ainoastaan kaksikymmentävyksi naista istuvat meidän 48 valtion lainlaatijakunnissa.

Muutamia poikkeuksia lukuunottamatta, ovat kaikki korkeammat virkapaikat molemmissa, sekä liittovaltiossa ja valtioissa, lakien mukaan eli entisiä tapoja tarkasti seuraten avonaisia ainoastaan miehille.

Ainoastaan kuudessa valtiossa kelpaavat naiset valamiehistöön. Viittä tai kuutta poikkeusta lukuunottamatta, ei naisia ole tuomareina ei edes alemmissa oikeuksissa.

Kaikissa liittovaltion, valtioiden ja kauntien töissä, erittäinkin kansakoulujen opettajiha — ovat naiset paljon huonommin palkattuja kuin miehet samoissa töissä.

Yksityisissä teollisuuslaitoksissa, joissa arvioidaan nykyään työskentelevän 12,000,000 naista maksetaan heille ammatti sekä ammatittomasta työstä heidän sukupuolensa perusteella paljon alhaisempia palkkoja (muutamia ammatteja lukuunottamatta) kuin miehille; vieläpä sellaisissakin töissä, joissa naisten tuotantokyky on yhtä suuri ja suurempikin kuin miesten.

Kaikkien vahvimmat uniot, lukuunottamatta sellaisilla ammattialoilla, joissa naiset ovat enemmistönä, pitävät ovensa vieläkin sulettuna naistyöläisille.

Avioliittolait monessa valtiossa (käsittäen lapsisuojeluslainkin) ovat muovailtu sellaisiksi, että nainen on ijankaiken riippuvainen miehestään. Eikä tässä maassa ole tehty paljon mitään vapauttaa nainen edes osittainkaan tästä riippuvaisesta asemasta äitiysvakuutuksen avulla. Ja ehdottoman taloudellisen riippumattamuuden periaate tyttöjen kasvatukseen on meillä yhä yleisesti hyväksymätön asia.

Vapaaehtoinen äitiys on ihanne, joka on vielä toteutumaton tässä maassa. Laki yhä kieltää naisilta oikeuden hankkia tieteeseen perustuvia tietoja lapsirajoituksesta. Tämä merkitsee sitä, että köyhälistön keskuudessa, jossa sanottu laki vaikuttaa ,naiset muuttuvat avioliitossa orjattariksi.

Lait, tuomarit, oikeuslaitokset, poliisit ja yhteiskuntamme tavat yhä häpäisevät, rankaisevat ja rekisteeraavat prostitueeratun naisen, mutta miehen sallitaan vapaasti harjottaa kauppaa hänen kanssaan — vaikka kaikkien muiden kiellettyjen paheiden harjottamisesta rangaistaan sekä myyjä, että ostaja, jos tavataan rikoksesta.

KIRJEITA

KIRJE SUOMESTA

Riihimäki, 29-4-19.

Kesä tekee tuloaan hitaasti: lumi on sulanut vähiin, mutta ilmat ovat kylmiä, vaikka "Vapunpäivä" on käsissä. En tiedä, onko se vapaa, tänä vuonna, vai pitääkö olla työssä. Kyllä kai sitä sentään juhlitaan.

Täytyyhän meidän työläistenkin päästä Vappu-juhlasta nauttimaan.

Täällä Riihimäellä porvareilla oli jo oikein suuret juhlat. He viettivät "vapautuksen vuosijuhlaa". Kukistuihan vuosi sitten "punanen diktatuuri" ja "valkonen terrori" alkoi. Juhlat olivat komeat, perin komeat, ja mikä oli ikävintä, vietettiin sitä "kansan" nimessä. Minusta olisivat saaneet pitää ne kukkaronsa nimessä, sillä kansaahan me "punikit" olemme, emmekä me juhlineet. Vuosi sitten sinä päivänä täällä moni työläinen henkensä menetti.

Enkä minä ymmärrä mistä ihmeestä ne meidän porvarit oikein vapautuivat. Ryssät kyllä saatiin pois, vaan Saksalaiset tulivat tilalle, ja kuinkahan he nyt itsekin huokailisivat heidän orjinaan, ellei mahtavammat valtiot olisi pelastaneet heitäkin. No aikansa kutakin.

Pitkästä aikaa on meillä taasen "eduskunta" koolla.

Oikea eduskunta, niin, eikä mikään viheliäinen tynkä, joka maan asioita on enne nsotkenut.

Se on samalla pienoiskuva tappamattomista ja irrallaan olevista "punikeista". Minä luulen, että siellä on nyt eri hulina, kun ennen, sillä meidän miehillä on yhtä ja toista luun ja nahan välissä, sillä vanhan Aatamin seudulla, ja muutamilla kuului olevan "salkussaankin" vaikka en usko, että Suomen porvarin nahkaan enää mikään pystyy. Me toivomme kuitenkin, että meidän miehet puhun suunsa puhtaaksi, meni sitten syteen tai saveen.

Vaikka taitaa se niinkin olla, ettei maksa vaivaa ostaa kallista ruutia ja ampua variksia. Porvari on porvari, oli se sitten musta tai valkea. Yhteiskunnan näin ollen me saamme edelleen vetää herrojen vaunuja ja katsella, miten leipä yhä pakenee, vaikka vauhtiakin parantaisimme. Ja kun me näännymme, kaadumme vaunujen eteen, jatkavat toiset työtämme samalla tuloksella. Ja jos taas teemme pystyn, ja nousemme kapinaan, viedään meidät vankilaan tai kuopan rieunalle.

Sodan jälkeen täällä Riihimäellä on Työväenyhdistyksen toiminta ollut laimeata, eikä taida pitkään aikaan entiselleen virota. Tanssi-iltamia on ollut enin, joskus sentään isompi näytelmäkin, kuten viimeksi "Pohjalaisia". — Sanoit: että esititte "Telotettujen haudalla Suomessa". Olen iloinen, että muistatte meitä Suomen työläisiä joille täällä on valmistettu ennenaikainen hauta. Se häpeän ja orjan merkki, jota vangit kantoivat, oli valkea nauha joka, riippui selässä, takin kauluksessa. Nyt heillä ei sitä enään ole.

Koskahan koittaa se päivä, jolloin he kaikki ovat vapaita.

Taitavat ennen jo kuollakin.

Täällä raivoaa kovin "Espanjan tauti"; ihmisiä kuolee ihan sadottain. — Kaikki on kallista vielä täällä, sianlihaa on tullut Amerikasta y. m. ruokatavaraa, mutta hinnat ei meinaa laskeutua. Pumpulisukka parista sai viime viikolla maksaa 14 markkaa. Ja saa kuukausia tehdä työtä, ennenkuin kengät saa jalkaansa, ne maksaa 140 makkaa vielä.

"Saa nähdä, mitä tämä kesä tuopi Suomelle tullessaan, sillä tällaisena elämä ei voi pysyä. Kaksi mahdollisuutta on, joko vallankumous tai sota.

Jospa kerran vielä tulisi aika, ettei tarvitsisi katsella noita pyssymiehiä, olen niihin niin kyllästynyt, kun aina vaan kävellään kivääri selässä ja uusia aseita valmistetaan, tässä meidänkin vieressä on pommitehdas ja siellä on paljon naisiakin töissä, mutta "punikkia" ei sinne oteta, enkä minä menisikään, vaikka pääsisinkin. Niin siellä Venäjällä aina vaan tapella rytyytetään, eikä siitä taida vielä pian loppua tullakaan. Nämä Suomen porvarithan sinne nyt ovat rientäneet kilvan veljiänsä auttamaan ja lehdet ovat täynnä kertomuksia heidän urhoollisuudestaan, mutta minä pelkään, että he ärsyttävät ne tänne tulemaan. Näinä päivinä on ollut ukkosta ilmassa enkä osaa sanoa, kuinka **poutainen kesä** tämä kesä vielä Suomelle on.

S. S. Katta R. G.

SAIMAALTA.

Rakas siskoni Mandy:

Herttainen kevät tervehdys sinne, koska vielä kerran saan sinulle kirjottaa. Sydämellisiä kiitoksia terveisistä, joita sain isän kirjeen mukana. En tiedä mistä oikein alkaisin sinulle kirjottamaan, sillä on kai jo koko vuosi vierähtänyt siitä kun viimeinen kirjeeni saapui. Olisi niin paljon, paljon kerrottavaa, ettei ymmärrä alkaa. Kerron nyt vain siitä kauhun ajasta. Kun sitä oikein muistelee, niin itkeä ihan täytyy, sillä se oli niin kauheaa aikaa. Sitten kun punasten valta oli loppunut, niin sitten he kaikki joutuivat vangiksi. Siellä vasta sadottain kuoli nälkään ja kurjuuteen. Kaikki melkein poikkeuksetta parhaat miehet. Perheellisiä laskettiin ensin vapaaksi, vaikka kyllä nekin olivat loppuun kärsineitä. En voi millään kuvailla sitä sinulle, minkä näköisiä ne olivat kun he tulivat. Olimme aina asemalla katsomassa heitä. Ihan kaikki olivat niin kärsineet, ettei muuta ollut kuin luut ja nahka ja sen verran, heitä tuskin erotti kuolleista; vaivoin he pääsivät itse kävelemään. Ajatteles kun ikenetkin olivat kuluneet suusta pois, joten hampaat olivat luonnottoman suuria, niin kauheita tuskia salvat he siellä kärsiä. Aivan sadottain haudattiin päivittäin, sillä yhäällä ollessaan päivällä vaan lyyhistyivät kokoon kuolleina ja aamulla niitä oli kasottain, jotka eivät enää nousseet. Sellaiset ovat itse kertoneet, jotka ovat päässeet pois itse vankilasta. Meidän perhe ei sentään saanut osakseen sitä surua, vaikka emme me Mikosta tiedä mitään. Se meni Venäjälle ja kirjeen kulku on ollut vallan estettyna sieltä, mutta aina olemme toivoneet hänen hyvin menestyneen. Ei hän ole ainakaan Suomessa kärsimässä ollut. Kyllä tämä aika on kaikki elämän onnen pirstonut ja poikkeuksetta kodit hajottanut. Meidän tehtaaltakin loppui työ jo kesällä 1918 ja kaikki hajaantui sitten minne pääsivät, sillä se oli kaupungissa niin kauheaa, kun ei saanut mitään ruokaa. Emme sentään joutuneet paljoa kärsimään, isällä ja